

de pochopen i bez „polopatismu“ (*Chytrému člověku napověží*), a šesti energií. (Tlakto emancipovaná - **substantivizovaná** - **A** mohou být případně dále specifikována prostřednictvím dalších **A/O**).

TYPOLOGIE / LEXICON

/a/ **pominutí S**

S + A » **A = S**

<i>vir adultus</i>	dospělý
<i>femina adulta</i>	dospělá
<i>femina gravida</i>	kategorie dospělých
<i>tunica caecum</i>	těhotná
<i>tunica coniunctiva</i>	sliznice
<i>tunica intima</i>	spojivka
<i>intestinum caecum</i>	„nejvnitřnější“ vrstva
<i>intestinum íeítium</i>	slepé střevo („slepák“)
<i>intestinum réctum</i>	lačník („hladové střevo“)
<i>remedium sédátivum</i>	konečník
	sedativum/„tišidlo“

Remedia (I)

Zpravidla v plurálu se užívá substantivizovaných **A** při popisu skupin léčiv s určitým **účinkem**. Některé z nich známe, např. *sédátiva* (*sédítře* = usazovat/tižit). Má-li v označení typu léku zaznít, proti čemu směřuje, objevuje se obvykle **Ř** předpona *anti/*- (proti) nebo *anti/*- (ne-) (jen zřídka **L** prefix *contra/*-) anebo sufix *-lytica* (rozpouštějící) nebo *-statica* (zastavující). Zapamatujme si prozatím následující remedia:

efekt

<i>ab-orríva</i>	vyvolání potratu
<i>anti-acida</i>	snížení překyselení žaludku
<i>anti-allergica</i>	proti alergii
<i>anti-convulsíva</i>	proti křečím
<i>anti-hyper-ténsíva</i>	snížení vysokého krevního tlaku
= <i>hypo-tonica</i>	
<i>anti-inféctíva</i>	proti infekci
<i>anti-scabíosa</i>	proti svrabu
<i>anti-tussíca</i>	proti kašli

/52

<i>anti-vírovíca</i>	proti virovému onemocnění
<i>anti-lytica</i>	snížení pocitované úzkosti
<i>contra-ééptíva</i>	ochrana před počtím
<i>di-gestíva</i>	úprava trávicího procesu
<i>immúno-prophylactíca</i>	posílení imunity vakcínací
<i>immúno-sup-pressíva</i>	potlačení nadměrné autoimunity
<i>ínsectí-cída</i>	usmrcení hmyzu
<i>laxatíva</i>	projímavý
<i>múco-lytica</i>	rozpuštění hlenů
<i>sédátíva</i>	snížení psychického napětí
<i>túberculo-statica</i>	zastavení tuberkulózního procesu
<i>víro-statica</i>	potlačení virového onemocnění

O dalších léčících tohoto typu v.i. 7.2 a o typu *ex-cit-antia* v. 8.2.1.

/b/ Substantivizování N

A » **S sg.** **pl.**

<i>bonus, a, um</i> (dobrý)	<i>bonum</i> (dobro)	<i>bona</i> (statky)
<i>aspera, a, um</i> (dtsný)		<i>aspera</i> (překážky)
<i>varius, a, um</i> (různý)		<i>varia</i> (různé věci)
<i>contrarius, a, um</i> (opačný)	<i>contrarium</i> (opak)	
<i>actus, a, um</i> (hotový)		<i>acta</i> (spisy)
<i>datum, a, um</i> (daný)	<i>datum</i> („dáno“)	<i>data</i> (údaje)
<i>dictus, a, um</i> (řečený)		<i>dicta</i> (výroky)
<i>scriptus, a, um</i> (napsaný)	<i>scriptum</i> (spis)	
<i>factus, a, um</i> (učiněný)	<i>factum</i> (čin)	

DICTA

PER ANGUSTA AD AUGUSTA
PER ASPERA AD ASTRATA

PRAXE

1 Dejte do plurálu:

<i>bacillus</i>	<i>nervus</i>	<i>lobus</i>
<i>musculus</i>	<i>organum</i>	<i>signum</i>
<i>intestinum</i>	<i>ovarium</i>	<i>peritodius</i>

2 Vytvořte smysluplná spojení:

bacillus + *tetanus* _____

/53

nerví + organa
músculí + dorsum
signa + morbus
signum + morbillí

3 Doplňte správný tvar adjektiva:

nervus + vagus, a, um
lobus + dexter, tra, trum
ovárium + sinister, tra, trum
intestinum + caecus, a, um
organa + laesus, a, um
methodus + directus, a, um
diameter + transversus, a, um

4 Spojte:

fráctúra - radius - dexter
fráctúra - séptum - násus
ruptúra - ligámentum - interosseus
ruptúra - másculus - glútaeus - máximus
cancer - intestinum - caecus
cancer - lobus - sinister - thymus
signum - morbus (pl.) - infectiosus

5 Vytvořte spojení s nebezpečí/předcházení:

spasmus nerví
morbillí
delírium alcoholicum
cancer labii
praeventia ante
periculum

6 Spojte:

condylus humerí
bacillus diphtheriae
nucleus ruber
remedium contra rubeolam
digitus quártus et quintus
in (do)
ex

7 Dejte do opačného čísla:

spatia interossea

artéria nutricia
capitula humerarium
tubercula púbrica
clavicula sinistra
suprá rámmum nerví
in cava propria
contrá morbós periculósus
in periódís longís

8 Přeložte:

maličky (nejmenší prsty)
u pravého laloku
v prvním období (periodě)
příznaky nemoci
bez příznaků
léky pro dospělé
pod spojivkou
na spojivce
příznaky rakoviny tlustého střeva
od slepého střeva
konečníkem
počet těhotných
sedativa v pilulkách

???

Kde všude se v L setkáváme s koncovým -a?

Co asi znamená výraz é contráric?

KLÍČ